

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

Protokolant Dominika Izdebska

przy udziale Prokuratora del. do Prokuratury Krajowej Jerzego Kopcia
w sprawie **M. B.** skazanego z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zb. z art.
177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 7 maja 2025 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie
z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt VII Ka 238/24,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Częstochowie
z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt XI K 91/23,

**1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt
10 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu
w Częstochowie w postępowaniu odwoławczym;**

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu -
radcy pr. G. L. (Kancelaria Radcy Prawnego w K.) 885,60 zł,**

(osiemset osiemdziesiąt pięć złotych sześćdziesiąt groszy), w tym 23 % VAT, tytułem sporządzenia i wniesienia kasacji.

[J.J.]

Tomasz Artymiuk Jacek Błaszczuk Jarosław Matras

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Częstochowie, po rozpoznaniu sprawy M. B. oskarżonego o to, że

„w dniu 3 września 2022 roku około godziny 2:20 w C. na ulicy [...], umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, powodując nieumyślnie wypadek w ten sposób, że: kierując w ruchu lądowym, na drodze publicznej motocyklem H. o nr rej. [...] w chwili znajdowania się w stanie nietrzeźwości z wynikiem badania stanu trzeźwości w badaniu próbki krwi wynoszącym 1,77 % alkoholu etylowego, wbrew art.19 ust.2 pkt. 3 Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym nie zachował odstępu niezbędnego do uniknięcia zderzenia w razie hamowania lub zatrzymania się poprzedzającego pojazdu, w wyniku czego najechał na tył poprzedzającego go, kierowanego przez P. O. samochodu osobowego marki O. o nr rej. [...], doprowadzając do wywrócenia kierowanego motocykla – wypadku, w wyniku którego pasażerka motocykla H. o nr rej. [...] — A. Ś. doznała obrażeń ciała w postaci: stłuczenia głowy, pourazowego krwawienia podpajęczynówkowego, drobnych ran nad górną wargą, złamania obojczyka prawego z przemieszczeniem, złamania żebra X po stronie prawej, złamania prawego wyrostka poprzecznego trzonu kręgu L1, ran ciętych i otarć skóry w okolicy lędźwiowej po stronie prawej oraz okolicy stawu skokowego prawego, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonej naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowi na okres powyżej dni siedmiu, co wyczerpuje dyspozycję art.157 § 1 k.k. oraz prowadził w ruchu lądowym na drodze publicznej pojazd mechaniczny — motocykl marki H. o nr rej. [...] pomimo orzeczonego przez Sąd Rejonowy w Częstochowie zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych - nr akt sprawy III K 318/16 obowiązującego od 07.10.2016 roku przez okres 180 miesięcy przy czym czynów tych dopuścił się w warunkach

recydywy z art. 64 § 1 k.k.: w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne, będąc skazanym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 29 września 2016 roku sygn. akt III K 318/16 za przestępstwa z art. 178a par 1 i 4 k.k. oraz 244 k.k., na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 10 lipca 2017 roku do 26 stycznia 2018 roku oraz 21 czerwca 2018 roku do 11 lipca 2020 roku”, tj. o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178a § 1 i 4 kk w zw. z art. 244 kk przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w warunkach art. 64 § 1 k.k., wyrokiem z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt XI K 91/23, uznał oskarżonego za winnego tego, że: „w dniu 3 września 2022 roku około godziny 2:20 w C. na ulicy [...], prowadził w ruchu lądowym na drodze publicznej pojazd mechaniczny — motocykl marki H. o nr rej. [...]znajdując się w stanie nietrzeźwości - 1,77 ‰ alkoholu we krwi, pomimo orzeczonego wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 29 września 2016 r. sygn. III K 318/16 zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 15 lat przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za podobne przestępstwo umyślne, albowiem wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 9 marca 2016 r. sygn. III K 490/15 został skazany za przestępstwa z art. 178a § 1 i 4 k.k. na kary po 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, którą to karę odbywał w ramach kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 29 września 2016 roku sygn. akt III K. 318/16 w okresie od 14 maja 2015 r. do 29 września 2016 r. od 10 lipca 2017 roku godz. 00:35 do 26 stycznia 2018 roku godz. 14:00 oraz od 21 czerwca 2018 roku godz. 8:00 do 11 lipca 2020 roku godz. 8:00, przy czym jednocześnie umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, powodując nieumyślnie wypadek w ten sposób że: kierując w ruchu lądowym, na drodze publicznej motocyklem H. o nr rej. [...] w chwili znajdowania się w stanie nietrzeźwości, wbrew art. 19 ust. 2 pkt 3 Ustawy Prawo o ruchu drogowym nie zachował odstępu niezbędnego do uniknięcia zderzenia w razie hamowania lub zatrzymania się poprzedzającego go pojazdu, w wyniku czego najechał na tył poprzedzającego go, kierowanego przez P. O. samochodu osobowego marki O. o nr rej. [...],

doprowadzając do wywrócenia kierowanego motocykla, w wyniku czego pasażerka motocykla — A. Ś. doznała obrażeń ciała w postaci: stłuczenia głowy, pourazowego krwawienia podpajęczynówkowego, drobnych ran nad górną wargą, złamania obojczyka prawego z przemieszczeniem, złamania żebra X po stronie prawej, złamania prawego wyrostka poprzecznego trzonu kręgu L1, ran ciętych i otarć skóry w okolicy lędźwiowej po stronie prawej oraz okolicy stawu skokowego prawego, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonej naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia na okres powyżej dni siedmiu, co wyczerpuje dyspozycję art.157 § 1 k.k.”, tj. za winnego popełnienia występków wyczerpującego znamiona z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. w brzmieniu Kodeksu karnego obowiązującym w dniu 3 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. w brzmieniu Kodeksu karnego obowiązującym w dniu 2 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 4 lat pozbawienia wolności (pkt 1 wyroku).

Nadto, na podstawie art. 42 § 3 k.k. w brzmieniu Kodeksu karnego obowiązującym w dniu 3 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego środek kamy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (pkt 2 wyroku), na podstawie art. 47 § 3 k.k. w brzmieniu Kodeksu karnego obowiązującym w dniu 3 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zasądzone od oskarżonego M. B. na rzecz pokrzywdzonej A. Ś. kwotę 10.000 złotych tytułem nawiązki (pkt 3 wyroku), na podstawie art. 43a § 2 k.k. w brzmieniu Kodeksu karnego obowiązującym w dniu 3 września 2022 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. zasądzone od niego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej kwotę 10.000 zł złotych tytułem świadczenia pieniężnego (pkt 4 wyroku) oraz rozstrzygnięto o kosztach obrony z urzędu (pkt 5 wyroku) i kosztach postępowania (pkt 6 wyroku).

Apelacje od tego wyroku wnieśli oskarżony i jego obrońca.

W apelacji obrońcy zarzucono:

1. „mogący mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia błąd w ustaleniach faktycznych wyrażający się w nieuzasadnionym przyjęciu przez Sąd I instancji, że:

1. oskarżony M. B. w dniu 3.09.2022 r. spowodował wypadek komunikacyjny, podczas gdy w rzeczywistości brak było podstaw do takiego ustalenia, albowiem zebrane w sprawie dowody w postaci wyjaśnień oskarżonego, ale też częściowo zeznań świadków wskazują na to, że to zachowanie kierowcy O., polegające na wykonaniu niedozwolonego manewru skrętu w lewo, było bezpośrednią i wyłączną przyczyną zaistniałego zdarzenia, zaś oskarżony nie był w żadnym razie w stanie uniknąć najechania swym motocyklem w tył pojazdu O. nawet, gdyby w momencie zdarzenia nie znajdował się pod wpływem działania alkoholu,
2. w sprawie niniejszej nie zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami, o jakim mowa w art. 42 § 3 k.k. in fine, który uzasadniałby orzeczenie wobec oskarżonego terminowego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, podczas gdy w rzeczywistości nie sposób zgodzić się z takim zapatrywaniem, albowiem od czasu popełnienia przez oskarżonego poprzedniego występku (przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji) minęło ponad siedem lat, w trakcie, których oskarżony nie naruszył prawa, zaś nawet gdyby wykluczyć, iż to kierowca O. swym manewrem zmiany kierunku jazdy doprowadził do wypadku, to przynajmniej się do wypadku tego przyczynił,

B. rażąco surowość wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności, albowiem:

1. jej wymiar pozostaje nieadekwatny do stopnia winy i szkodliwości społecznej przypisanego oskarżonemu czynu,
2. pasażerka prowadzonego przez oskarżonego motocykla i zarazem pokrzywdzona w sprawie nie wyrażała jakichkolwiek roszczeń i pretensji w stosunku do oskarżonego, zresztą sama zdecydowała się na jazdę motocyklem kierowanym przez nietrzeźwego oskarżonego,
3. oskarżony w wyniku zdarzenia doznał poważnego uszczerbku na zdrowiu,
4. nawet gdyby przyjąć, że oskarżony ponosi winę za zaistniały wypadek komunikacyjny, to mimo wszystko kierowca O. do zdarzenia tego się znacząco przyczynił”.

W oparciu o te zarzuty obrońca wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku:

1. w pkt. 1 poprzez wyeliminowanie z tego punktu opisu i kwalifikacji prawnej związanej z wypadkiem komunikacyjnym z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. oraz jednoczesne złagodzenie kary pozbawienia wolności za przypisany M. B. tak zmodyfikowany czyn

i w konsekwencji

2. w pkt. 3 poprzez uchylenie rozstrzygnięcia o nawiązce na rzecz A. Ś., tym bardziej, że pokrzywdzona nie żądała żadnej rekompensaty finansowej na swoją rzecz i w pkt 2 poprzez skrócenie orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych (w oparciu o art. 42 § 3 k.k in fine)

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia zarzutu apelacyjnego z pkt A. a., wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku:

3. w pkt. 1 poprzez złagodzenie wymierzonej oskarżonemu za przypisany mu czyn kary pozbawienia wolności poprzez jej obniżenie do dolnej granicy możliwego w tym przypadku ustawowego zagrożenia oraz w pkt .2 poprzez zastosowanie terminowego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w miejsce zakazu dożywotniego

ewentualnie

4. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Oskarżony M. B. w swoim środku odwoławczym zarzucił, wskazując, że nie zgadza się z wyrokiem, nie precyzując jednak wniosku co do sposobu rozstrzygnięcia:

- błędne przypisanie przez Sąd Rejonowy odpowiedzialności karnej w sytuacji, gdy pokrzywdzona nie żądała ścigania i ukarania jego osoby, ponieważ są w związku partnerskim,

- nieprawidłową kwalifikację prawną przypisanego mu czynu zabronionego,

- surowość orzeczonej kary, która powinna być orzeczona z zastosowaniem kary łącznej,

- niezastosowanie przepisów obowiązujących poprzednio,

- wcześniejsze ukaranie go już za ten czyn grzywną na podstawie art. 86 § 2 k.w.

Po rozpoznaniu tych apelacji Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2024 r., sygn. akt VII Ka 238/24, zaskarżony wyrok sądu *meriti* utrzymał w mocy.

Kasację w niniejszej sprawie wniósł obrońca skazanego.

W nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzucił „rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

- art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny dowodów w postaci:

1. wyjaśnień złożonych przez skazanego,
 2. zeznań świadka P. O.,
 3. opinii biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych,
- i na ich podstawie błędne ustalenie, że do wypadku komunikacyjnego z dnia 03.09.2022 r. w sprawie doszło z winy skazanego M. B., podczas gdy, z wyjaśnień złożonych przez skazanego, a także z zeznań świadka P. O. wynika jednoznacznie, iż świadek P. O. jadąc przed oskarżonym w pewnym momencie wykonał manewr zawracania w miejscu niedozwolonym przekraczając podwójną linię ciągłą, zaś z opinii biegłego sądowego wynika, że pojazd, którym poruszał się P. O. znajdował się poza pasem ruchu, po którym poruszał się skazany (co potwierdza wyjaśnienia oraz zeznania świadka P. O. w tym zakresie), a ponadto z wyjaśnień skazanego jasno wynika, że nie mógłby on wystarczająco szybko zareagować i uniknąć zderzenia z pojazdem, którym poruszał się P. O., nawet gdyby nie pozostawał pod wpływem alkoholu (manewr wykonany przez P. O. był nagły i niespodziewany, a także dokonany w niedozwolonym miejscu), a także,

- błędne ustalenie, że fakt przekroczenia przez świadka P. O. podwójnej linii ciągłej (wykonania manewru w niedozwolonym miejscu) nie stoi w związku przyczynowym z zaistniałym wypadkiem komunikacyjnym, podczas gdy, zgromadzone w sprawie dowody jasno wskazują, że przypadku kontynuowania przez świadka P. O. jazdy zgodnie z przepisami ruchu drogowego i niewykonania niedozwolonego manewru (przejechania przez podwójną linię ciągłą) do wypadku komunikacyjnego nie doszłoby, a skuter, którym poruszał się skazany nie miałby możliwości najechania na pojazd, którym poruszał się P. O., wobec czego za

wyłącznie winnego zaistniałego wypadku komunikacyjnego uznać należy świadka P. O., skazany zaś nie ponosi winy za to zdarzenie”.

Przy tak sformułowanych zarzutach autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu w całości, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona w niniejszej sprawie kasacja doprowadziła do uchylenia zaskarżonego nią wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Powodem takiego rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego nie było wszelako uznanie zasadności podniesionego w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzutu, który trafnie określony został zarówno w pisemnej odpowiedzi prokuratora na kasację, jak i w wystąpieniu prokuratora Prokuratury Krajowej, jako oczywiście bezzasadny, lecz konieczność rozpoznania sprawy w zakresie szerszym niż granice zaskarżenia i podniesione zarzuty, do czego obligował art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że M. B. zarzucono w akcie oskarżenia, a następnie przypisano w wyroku Sądu pierwszej instancji, zachowanie stanowiące wprawdzie jeden czyn realizujący jednak znamiona dwóch czynów zabronionych określonych: w art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. (prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu mechanicznego pomimo orzeczonego wcześniej zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i to warunkach recydywy specjalnej zwykłej) oraz w art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. (spowodowanie wypadku komunikacyjnego w stanie nietrzeźwości). Pomijając w tym miejscu kwestię, czy mamy do czynienia – jak to przyjął orzekający w pierwszej instancji Sąd Rejonowy w Częstochowie i zaakceptował Sąd odwoławczy – z rzeczywistym zbiegiem przepisów ustawy pozwalającym na zastosowanie konstrukcji określonej w art. 11 § 2 k.k., czy też z realnym zbiegiem przestępstw, oczywistym jest, że ostatecznie ustalono, iż doszło do wypełnienia znamion dwóch przestępstw o wskazanych wyżej,

pozostających w zbiegu kumulatywnym, kwalifikacjach prawnych.

Jeżeli zaś tak, to przypomnieć należy, że kumulatywnego zbiegu przepisów ustawy nie można stosować do przepisów określających przestępstwa, których ściganie nie jest dopuszczalne ze względu na brak skargi uprawnionego oskarżyciela albo wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej (zob. zachowująca swoją aktualność uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 1973 r., U 1/71 (OSNKW 1973, z. 9, poz. 115). Pogląd ten jest zgodnie akceptowany w piśmiennictwie [por. A. Wąsek, M. Kulik (w:) M. Filar (red.), Kodeks Karny. Komentarz, Warszawa 2010, teza 19, s. 54; A. Zoll (w:) A. Zoll (red.), Kodeks Karny. Część ogólna, Warszawa 2012, tom I, s. 190; M. Błaszczuk (w:) M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Kodeks karny. Część ogólna, Warszawa 2015, tom I, s. 327), jak i orzecznictwie sądów powszechnych (zob. wyroki: Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 czerwca 2001 r., II AKa 197/01, OSA 2001, z. 10, poz. 67; Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 czerwca 2006 r., II AKa 89/06, KZS 2006, nr 7-8, poz. 103).

Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Czyny z art. 178a § 4 k.k. i z art. 177 § 1 k.k. są wprawdzie przestępstwami ściganymi z urzędu, wszelako z jednym wyjątkiem. Zgodnie bowiem z art. 177 § 3 k.k., jeżeli pokrzywdzonym jest wyłącznie osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w art. 177 § 1 k.k. następuje na jej wniosek.

Jak to wynika z ustaleń poczynionych przez sąd *meriti*, jedyną (poza samym sprawcą) osobą pokrzywdzoną, z uwagi na spowodowanie u niej naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia na okres powyżej 7 dni, była A. Ś. .

Wyżej wymieniona już toku pierwszej przeprowadzonej z jej udziałem czynności procesowej w dniu 30 listopada 2022 r. oświadczyła: „... *M. B. jest dla mnie osobą najbliższą. Żyjemy razem w konkubinacie i w związku z tym odmawiam składania zeznań w sprawie wypadku drogowego z naszym udziałem. (...) Nie mam żadnych pretensji ani żądań do M. B. w związku z tym zdarzeniem*” (k. 94 *verte*).

W nadesłanym do Sądu Rejonowego w Częstochowie w dniu 3 lipca 2023 r. pisemnym oświadczeniu pokrzywdzona stwierdziła: „*Ja nie mam żalu ani żadnych roszczeń do M. B.* ” (k. 219).

W toku rozprawy głównej w dniu 6 czerwca 2023 r. A. Ś. – konkubina

oskarżonego, pouczone o prawie odmowy składania zeznań oświadczyła wprawdzie, że chce zeznawać, ale jednocześnie potwierdziła treść swoich zeznań złożonych w dniu 30 listopada 2022 r. (k. 210).

Na kolejnym terminie rozprawy w dniu 3 października 2023 r. świadek A. Ś. złożyła kolejne, ustne oświadczenie, *„że nie czuje się pokrzywdzoną, że miała pełną świadomość, że oskarżony jest pod wpływem alkoholu, kiedy wsiadała na motor. Wsiadała na niego dobrowolnie”*, a jednocześnie podniosła *„Oskarżony to jest dla niej osoba najbliższa i nie chciałaby, żeby z tego tytułu miał jakieś nieprzyjemności”* (k. 247 verte).

Pomimo tak kategorycznych stwierdzeń, rozpoznający apelacje wniesione przez oskarżonego i jego obrońcę Sąd Okręgowy w Częstochowie, odnosząc się do rozważanej tu problematyki uznał, że *„ściganie i ukaranie sprawcy w przypadku tak zakwalifikowanego czynu (jak to ujął z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. – uwaga SN) nie jest uzależnione od złożenia wniosku o ściganie przez osobę uprawnioną. Żadnego zatem znaczenia dla przypisania oskarżonemu odpowiedzialności karnej nie miało to, że pokrzywdzona nie żądała ścigania i ukarania jego osoby”* (pkt 3.3 *in fine* uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego – k. 347 verte).

Niewątpliwie więc sąd *ad quem* nie kwestionował statusu pokrzywdzonej jako osoby najbliższej dla oskarżonego w rozumieniu art. 115 § 11 k.k., natomiast wyraził niezrozumiały oraz sprzeczny z powołaną wyżej uchwałą Sądu Najwyższego oraz akceptującymi ją stanowiskami doktryny i orzecznictwa pogląd, że z uwagi na przyjęcie kumulatywnej kwalifikacji prawnej brak wniosku o ściganie sprawcy czynu z art. 177 § 1 k.k. złożonego przez osobę najbliższą, jaką w tej sprawie była pokrzywdzona A. Ś., nie wyłącza zakwalifikowania jego zachowania jako występku z tego właśnie przepisu.

Sąd Najwyższy w tym składzie wypracowany w judykaturze oraz akceptowany w piśmiennictwie pogląd – co znaczenia dla możliwości przyjęcia kumulatywnej kwalifikacji prawnej przestępstwa wnioskowego, przy braku takiego wniosku – w całej rozciągłości akceptuje.

Należy w związku z tym stwierdzić, że w sytuacji, gdyby zachowania sprawcy

wyczerpywały znamiona dwóch przestępstw pozostających w zbiegu realnym, natomiast w odniesieniu do jednego nich, ściganego na wniosek, wymaganego wniosku nie złożono wręcz nieżądając ścigania, oczywista byłaby konieczność umorzenia postępowania o ten właśnie i jedynie ten czyn w oparciu o przepis art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.

Natomiast w wypadku czynu zabronionego, który mógłby zostać zakwalifikowany kumulatywnie na podstawie art. 11 § 2 k.k., a pociągnięcie do odpowiedzialności za przestępstwo określone w jednym z zbiegających się przepisów wymaga złożenia wniosku, zaś wniosku takiego nie złożono, w opisie czynu mogą znaleźć się tylko te znamiona, które realizują typ czynu zabronionego ściganego z oskarżenia publicznego, natomiast w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej należy pominąć elementy przestępstwa wnioskowego. Pominięcie takie jest równoznaczne z brakiem wszczęcia lub umorzeniem postępowania wszczętego (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.).

Błędny pogląd Sądu drugiej instancji, który zaakceptował nieprawidłowy opis czynu przypisanego M. B. i błędną kwalifikację prawną przyjętą przez sąd *a quo*, nieuwzględniającą – w realiach niniejszej sprawy – braku wniosku o ściganie sprawcy czynu określonego w art. 177 § 1 k.k., z uwagi na fakt, że wyłączną pokrzywdzoną była osoba dla oskarżonego najbliższa (art. 115 § 11 *in fine* k.k.), skutkowało wystąpieniem już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, która przeniknęła do postępowania odwoławczego, bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.

Implikowało to uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, ponieważ konwalidowanie stwierdzonego uchybienia nie jest możliwe (przy przyjętej kumulatywnej kwalifikacji prawnej a nie zbiegu realnym przestępstw) na etapie postępowania kasacyjnego (art. 537 § 1 k.p.k.). Nie wchodziło też w grę wydanie orzeczenia po myśli art. 537 § 2 k.p.k. (uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu w całości, co postulował skarżący), gdyż oczywistym jest, że w części dotyczącej czynu określonego w art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., którego popełnienia sam M. B. w toku całego postępowania karnego nie kwestionował, a ściganego z urzędu, uwolnienie skazanego od odpowiedzialności

karnej w odniesieniu do tego czynu nie jest – w obecnym stanie dowodowym – możliwe.

Procedując powtórnie Sąd odwoławczy uwzględni poczynione przez Sąd Najwyższy zapatrywania prawne (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.), dokonując stosownej korekty przypisanego oskarżonemu czynu. Powinien mieć też na uwadze kierunek wniesionej kasacji, w tym podstawę uchylenia orzeczenia (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.), z uwagi na treść art. 439 § 2 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi względami orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Tomasz Artymiuk Jacek Błaszczyk Jarosław Matras